

Halm som strø

– et lite forsvarsskrift

I Sør-Sverige, Danmark, England og Tyskland opplever man ofte at halm er det vanligste strømidlet. Forklaringen er selvsagt at disse områdene kan ha lite skog og dermed mangel på sagflis, men også at halm tradisjonelt har vært sett på som det beste strømidlet. Og visst ser det godt og riktig ut når hesten kommer inn til en boks eller spiltau med et dypt og innbydende lag av ren, tørr halm.

Spør man imidlertid norske hesteeiere om de bruker halm, får man oftest negative svar: Halm er for dyrt, for tungvint, hestene spiser av den, den suger opp fuktighet for dårlig. På grunnlag av egen erfaring gjennom mange år vil jeg gjerne slå et lite slag for halmen. La meg gjennomgå noen av argumentene.

HALM ER DYRT

Med prisutviklingen på sagflis stemmer ikke dette nødvendigvis lenger. Hvis man har et sagbruk eller høvleri i rimelig nærhet og kan hente gratis eller billig flis selv, er det klart man gjør det. Ellers er nå sagflis i mange deler av landet, og særlig plastpakkeflisbunter, blitt så dyrt at andre strøtyper er blitt aktuelle.

Halm i firkantballer bør kunne fås for pressekostnaden pluss litt for halmen. Kostnaden blir vesentlig mindre hvis det kan oppnås en avtale med korn dyrkeren om at man selv eller en god venn med traktorredskap raker opp, presser og henter halmen. Ofte kan man til og med hente halmen gratis.

HALM ER TUNGVINT

Ja, hvis det brukes langhalm. Ukuttet halm kan være et mareritt å møkke ut,

der boksgulvet kan være dekket av en sammenfiltret, nesten armert matte. Kuttet halm derimot gir et luftig dekke der møkk og fuktige partier lett lar seg løfte opp og fjerne. En annen ting er at moderne stallgreip av plast er lite brukbare til halm. Her er det gammel-dags møkkagreip med avstand mellom tinnene som gjelder.

HESTENE SPISER AV STRØET

Ja, til en viss grad, og for meg er det helt greit. Det gir vomfyll og tidsfor driv gjennom ofte altfor lange stall-opphold. Hesten er skapt til å småspise gjennom det meste av døgnet, og halm i boksen reduserer krybbebiting og andre unoter. Dessuten viser det seg i praksis at halmspisingen avtar

Flis som bunnlag der det ofte blir fuktig.

er en selvfølge at alt strø må være tørt, rent og fritt for mugg.

Når det gjelder forbruk har jeg funnet at når jeg tar inn hestene om høsten og begynner med 2-3 baller i hver boks, bruker jeg så godt som aldri mer enn en halv balle pr. hest pr. dag til vedlikehold, ofte bare en tredjedels. Det avhenger selvsagt av flere ting: mengden av grovfor ellers (mine har fri tilgang på grasball ute og høy når de kommer inn), grovforets art (rundballgras og annen silo gir fuktigere boks enn bare høy), hvor lenge hestene er ute (hos meg hele dagen) og hvor mye de spiser av strøet (hos meg svært lite). Med talle eller dypstrø kan det gå med enda mindre. Selv foretrekker jeg å fjerne all møkk og gjennombløte partier hver dag. Resten jevnes ut før frisk halm strøs på.

Når tiden kommer til å bli kvitt gjødselhaugen, viser det seg at halmmøkk er betydelig mer ettertraktet enn sagflismøkk. Sistnevnte vil svært ofte gi negativ gjødsel-effekt til å begynne med, fordi sagflis brytes ned så langsomt i jorda. Halmblandet møkk, særlig hvis den er kompostert noen måneder, er svært etterspurt. Du kan oppleve at bonden du hentet halmen hos, gjerne kommer og henter den tilbake innblandet med møkk. Ellers kan jeg garantere at hagebrukere står i kø!

merkbart når hesten er blitt vant til dette strøet. Jeg opplever ikke at mine hester spiser nevneverdig av strøet eller har større vom enn andre.

Ute i verden har hvete-halm vært foretrukket til strø, nettopp fordi hestene ugjerne spiser den. Det kan også nevnes at både kornet og halmen av havre fra gammelt av er ansett for å ha en viss avførende effekt, mens det motsatte er tilfelle med bygg.

med gamle løspreser skal etter sigende kunne lage håndterlige baller av madrasstypen av kuttet halm. Noen har prøvd å presse langhalm og kutte den med hakkelsmaskin, men det blir unødig tungvint. Hvis man mangler låve eller annen lagerplass kan selvsagt ballene stables i stakk ute med presenning over, men da må det tas høyde for at noen av de ytterste ballene blir værskadd og må kastes. Det

HALMEN HAR DÅRLIG SUGEEVNE

Ja, men igjen gjelder dette langhalm. Med kuttet halm gjør de istykkerslåtte fibrene en meget god jobb. Med hester som søler vann eller staller mye kan man jo gardere seg med litt sagflis i bunnen av og til.

Min løsning på strøproblemet er altså å bruke kuttet halm, det vil si halmen slik kutteren bak på skurtreskeren sprer den ut. På en tørr og fin høstdag, gjerne med litt vind, rankes halmen opp med en vanlig sideavleggende rive med oppsamlingsgrind. Alt kommer selvsagt ikke med, men da får man bare kjøre over et større område. Det som blir igjen vil korndyrkeren harve eller pløye ned senere. Det er viktig at riva ikke kjøres så dypt at støv og jord piskes opp. Det aller beste, og triveligste, er å bruke hest og rakarive (hjulrive), hvis en slik er tilgjengelig. Så presses halmen med en vanlig høytrykks firkantpresse og kjøres inn på et tørt lager. Og nei, det er overhodet ikke noe problem for pressa å lage faste, fine baller av kuttet halm. Til og

